

ציבי גבע: כחול

כביכול הכחול של ציבי גבע עומד בסתירה לסערת הרגשות ומהומת היצירה המתרחשת על פני הבדים המתוחים בסטודיו. הצבעים מוטחים בזעם ואולי למעשה ללא כוונה כלל אבל מתוך תנועה מחוללת מסביב לעבודה. דמיינו את האמן מטקס ציור, מניח את המצע על הרצפה נע כמטוטלת או תולה אותו על וו, חותך, מדביק, גוזר, ומסמן את התפרים בכתמי צבע נוספים. והנה, מבצבץ לו הכחול, צבע שכמעט לא נוכח בעבודות של גבע, צבע אחר, ערירי, מתבודד, שקט ועמוק, גחלילי, מפתה בשקט כמו המוות.

כחול כמו החול, כמו יום חול. כחול סתם. מעין עצב מלנכולי, עצב נוגה (being blue), תדר של בלוז המקושר היסטורית למצב רוח פואטי ואמנותי. הכחול הוא מצב רוח של רגישות, התעוררות של חושניות, שהיא פורה או סקסית כמו שהיא רוחנית: השמים רגע לפני הזריחה או בין השקיעה לחושך שם עטרת ראשנו מתגלה כמצע פתוח חסר תכונות, מלא אפשרויות אינסוף.

עבור התערוכה הנוכחית בחרנו חמש עבודות בהן הרס ולידה מחדש מזינים זה את זה. העבודה המרכזית בתערוכה נקראת "חדר המכונות של האהבה", על שם שיר של חנוך לוין. הביטוי של לוין מפצל את האהבה לשני אזורים: בחזית מופיעים הרגש, הכמיהה והאינטימיות; מאחור פועל מנגנון גופני, נפשי, כמעט תעשייתי — משאבות, לחצים, תשוּקה, חרדה, תלות, זיכרון ופחד מאובדן. כך גם בחדר המכונות של גבע, שכבות קודמות, מחיקות, כיסויים, חיתוכים, השתלות וחלקי ציור ישנים ממשיכים לפעול מתחת לפני השטח. העבודה המוגמרת אינה מסתירה את פעולת הייצור שלה; היא נותנת לנו לראות כיצד היא נאבקת כדי להתהוות. בכך שהיא מפשיטה את עצמה לגמרי, היא נעשית לסוד.

אומרים שהכחול נדיר בעולם. ירוק, אדום, אפור, צהוב מקושרים לחיות לצמחים או לאלמנטים. הכחול מרחף מעל או מקרין מבפנים אבל איננו ממש שייך לדברים. לכן הוא הצבע המתאים ביותר לנפש שגם לה אין מקום. לכן, כותב וויליאם גאס, הכחול מגדיר באיכותו את החיים הפנימיים של האדם, הוא שורה בכל. וגתה כותב שאנחנו מתבוננים בכחול מתוך רצון ולא מתוך הכרח כי הוא אינו תוקף את העין אלא מזמין את המבט.

כחול הוא לא רק צבע אלא גם הרגע שבו מילה פוגשת תחושה. אפשר להרגיש את החיך מתחכך בפה כמו רוח וחול. המילה והצבע מהדהדים את החוויה. ולכן "כחול" הוא חגיגה כפולה - תערוכה שהיא גם השקה של ספר - שחוגגת את האהבה של האמן לקריאה ולכתיבה.

ציבי גבע הוא אמן שכותב, אמן שמנסה בכל מאודו לנסח את המקום שבו הרגש ימצא את המילה או את כתם הצבע והצורה. הסטודיו של גבע מלא בעבודות אמנות ובספרים. מלא בהם עד תום. וזהו. דבר אחר לא שווה בו. זה ניכר בכתיבה הנדירה של ציבי על אמנות, שלו ושל אחרים, ועל החיים, שלו ושל אחרים. זוהי כתיבה שאין לה ז'אנר—לא ביקורת, לא תיאוריה, לא ביוגרפיה ולא הגות, לא יומן ולא שירה, לא פוליטיקה. למעשה הכחול הוא האלטרנטיבה. תשוּקה מרחפת מעל ללא חפץ עניין. לא יום ולא לילה, לא חומר ולא רוח. כחול אנחנו שווים ושונים. נפש אחת וחוויה אחת לחלוטין, נקודה חיוורת כחולה בלתי ניתנת לשיעור.

רועי ברנד